РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT
РЕВИЗОРСКО ТЕЛО ЗА РЕВИЗИЈА НА ИНСТРУМЕНТОТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ
TRUPI I REVIZIONIT PËR REVIZION TË INSTRUMENTIT PËR NDIHMËN E PARAANËTARËSIMIT
Бр./Nr. 01-553/1
15-06- 2021 год./viti.
Скопје - Shkup

Врз основа на Заклучокот од 50-та седница на Влада на Република Северна Македонија, точка 83, а во врска со Информацијата за преземање на мерки за борба против корупцијата, Главниот ревизор за ИПА донесе

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА

Корупцијата е глобален предизвик со кој се соочуваат сите земји, без оглед на нивниот степен на развиеност заради што постојано се вложуваат напори за подигнување на свеста за корупцијата и за нејзиното влијание врз општеството/граѓаните. За сузбивање на корупцијата како општествено зло, вработените во државните органи треба да бидат убедени дека злоупотребата во институциите односно незаконитото дејствување не треба да се толерира и да бидат убедени во принципот на нулта толеранција кон корупцијата.

Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси ја дефинира корупцијата како „злоупотреба на функцијата, јавното овластување, службената должност или положба заради остварување корист, директно или преку посредник, за себе или за друг". Поимот „ризик од корупција" дефинира кој било вид на внатрешна или надворешна слабост или постапка која претставува можност за појава на корупција во рамките на државните органи, јавни претпријатија и други институции од јавниот сектор кој ги вклучува прашањата за судир на интереси, неспоивост на функции, примање подароци и други нелегални плаќања, лобирање, недостаток на систем за заштита на укажувачи, измами, несоодветно користење на овластувањата, дискрециони овластувања, финансирање на политички партии и кампањи спротивно на закон, тргување или недозволено користење на информации, транспарентност на постапки и документи и други прашања од значење за интегритетот.

Правната рамка за ревизија на ИПА и работењето на Ревизорското тело за ревизија на ИПА (РТ) е утврдена со Законот за ревизија на ИПА („Службен весник на РМ„ бр.66/10, 43/14, 154/15, 27/16, 190/16 и 83/18), врз основа на кој Ревизорското тело функционира како независен надворешен ревизор за средствата од инструментот за претпристапна помош и е функционално независно од системот за управување со ИПА. Во согласност со своите надлежности, Ревизорското тело има значајна улога во превентивниот пристап во борбата против корупцијата. Меѓу задачите на Ревизорското тело е и навремено препознавање на ризиците од корупција и предлагање соодветни мерки за отстранување на ризиците. Планот за спречување на корупција има за цел јакнење на институционалните капацитети со

примена на ефикасни антикорупциски мерки. Ревизорското тело на превентивен начин ќе ги оспособува и ќе ги јакне институционалните капацитети за ефикасна борба против корупцијата и ќе настојува да развива и применува ефикасни и функционални механизми за намалување на ризиците од корупција, идентификување на причините, условите и на факторите. Посебен акцент во справувањето со корупцијата ќе биде ставен на унапредување на професионалниот интегритет на вработените кои при извршување на задачите треба да применат соодветни знаења, етичко однесување, чесност и да работат во полза на јавниот интерес како и да постапуваат согласно прописите, правилата и професионалните стандарди кои се применуваат во Ревизорското тело. Секој вработен треба да покажува висок степен на интегритет во работењето, да го почитува етичкиот кодекс на однесување и да поседува способност да се спротивстави на корупцијата.

Со годишниот план се утврдени областите каде најчесто постои ризик од појава на корупција:

- Постапките за вработување ,
- Постапките за јавни набавки,
- Непочитување на постапки и процедури и акти за етичко однесување,
- Финансиско управување и контрола

1. Постапки за вработување

Заради спречување на корупција и судир на интереси, при спроведување на постапките за вработување ќе се почитуваат следните начела:

- Начело на законитост
  Вработените во сите органи на државната управа/јавниот сектор треба да ги вршат работите и работните задачи во согласност со Уставот, закон, други прописи донесени врз основа на закон и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

- Начело на еднакви услови, еднаков пристап до работно место, соодветна и правична застапеност
  Сите институции, согласно со начелото на еднакви услови и еднаков пристап за сите заинтересирани кандидати до работното место, имаат обврска слободните работни места и условите за пополнување да ги огласуваат преку интерен, односно јавен оглас.

- Начело на стручност и компетентност

Вработувањето во јавниот сектор се врши преку објавување на јавен оглас, при што во транспарентна, фер и конкурентна постапка на селекција, се избира најстручниот и најкомпетентниот кандидат за работното место

- Начело на професионална етика, непристрасност и објективност
  При извршувањето на работите и на работните задачи, вработените треба да задржуваат високи стандарди за личен интегритет, професионална етика и грижа за заштита на јавниот интерес и да се придржуваат до актите кои ги уредуваат овие стандарди

- Начело на спречување судир на интереси
  Вработените не го доведуваат личниот материјален и нематеријален интерес во судир со јавниот интерес и со нивниот статус кој може да предизвика судир на интереси.

2. Постапки за јавни набавки

Службеното лице не смее да врши незаконско влијание во постапка за јавна набавка

Системот на јавни набавки и неговото спроведување се темелат врз начелата на слободно движење на стоките, слобода за основање, слобода за обезбедување услуги, како и начелата на економичност, ефикасност, конкуренција помеѓу економските оператори, транспарентност, еднаков третман на економските оператори и сразмерност.

- Начело на економичност, ефикасност и ефективност на користењето јавни средства
  Договорниот орган ги спроведува јавните набавки на начин што ќе обезбеди економично, ефикасно и ефективно користење на јавните средства и успешно остварување на целите на своето работење, утврдени во согласност со прописите кои го уредуваат користењето на буџетските и другите јавни средства

- Начело на транспарентност
  Договорниот орган ги реализира постапките за јавни набавки на транспарентен начин и во согласност со одредбите на законот за јавни набавки

- Начело на еднаков третман и недискриминација на економските оператори
  Договорниот орган обезбедува еднаков третман на економските оператори во сите фази од постапката за јавна набавка и во однос на сите елементи од

понудата, земајќи го предвид заемното признавање и сразмерност на барањата во врска со предметот на набавка.

Со цел да се заштити јавниот интерес и да се добие најдобрата вредност за јавните трошоци, да се обезбеди фер конкуренција во постапките и правичен третман на понудувачите, неопходно е да се постигне највисоко ниво на транспарентност, зајакнување на капацитетите со квалификувани и обучени кадри за спроведување на јавните набавки, засилување на надзор и контрола над примената и почитувањето на процедурите за спроведување на јавните набавки како и зголемување на ефикасноста во реализацијата на јавните набавки.

3. Непочитување на постапки и процедури и акти за етичко однесување,

- Секој вработен/именувано лице треба да се стреми кон доследно почитување на Кодексот на административни службеници, Кодексот на етика на ИНТОСАИ, Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата на РСМ и носителите на јавни функции именувани од страна на Владата на РСМ и
- Доследно почитување на воведените пропишани процедури за работа на работните процеси во Ревизорското тело

Секое непрофесионално однесување на ревизорите и на сите кои се ангажирани во ревизорската работа фрла сенка врз нивниот интегритет и може да внесе сомнеж за компетентноста на институцијата. Воедно треба да се избегнува секаков можен конфликт на интереси со одбивање на подароци кои би можеле да имаат влијание врз интегритетот на вработените.

4. Финансиско управување и контрола

Финансиското управување и контрола е збир на одговорности на раководителот на субјектот да воспостави и имплементира процедури за постигнување целосна контрола во работењето врз основа на принципот на стабилно финансиско управување и контрола. Стабилно финансиско управување и контрола е транспарентно, регуларно, економично, ефикасно и ефективно користење на расположивите средства.

Системот на внатрешни контроли го спроведуваат раководството, помошниците на Главниот ревизор за ИПА, раководителите на секторите и сите вработени.

Системот на финансиско управување и контрола, се однесува на внатрешните контроли вградени во работните процеси со цел да се спречат незаконски, неправилни, неекономични, неефикасни и неефективни одлуки и постапки. Системот на финансиско управување и контрола се спроведува во сите организациони единици и на сите нивоа на РТ, а ги опфаќа сите средства на субјектот, вклучувајќи ги и средствата од Европската унија.

Со воспоставувањето на системот на финансиско управување и контрола се пропишува начинот на одвивање на работните процеси, се утврдува кој е одговорен за спроведување на поединечните активности во процесот и роковите во кои е потребно да се спроведат како и преглед на контролите кои се воспоставени во одреден работен процес. Тоа од една страна обезбедува транспарентност на работењето, односно одвивањето на работните процеси, а од друга страна покажува кои контроли се воспоставени, а кои контроли треба да се воспостават во иднина, заради остварување на целите и подобрување на работењето на институцијата. За таа цел изработени се повеќе мапи на процеси во кои се опфатени активностите за начинот и постапката на планирање, спроведување и реализација на јавните набавки во РТ, пресметка на плати, обработка на фактури и движење и контрола на финансиската документација, начинот на користење, чување и управување со движниот имот на Ревизорското тело, евиденција на работно време и сл.

Во контекст на погоре изнесеното од исклучителна важност е да се истакне грижата за пополнување на работните места кои согласно пропишаните работни обврски придонесуваат за успешно и целосно воспоставување на процесот на управување со финансиите и контролата во насока на поделба на должностите и одговорностите се со цел обезбедување на ефикасни контроли и континуитет на активностите.

Надзорот на активностите поврзани со воспоставувањето на системот за финансиско управување и контрола како и запознавање со проблемите поврзани со неговото воспоставување и изнаоѓање начини за нивно решавање во Ревизорското тело се спроведува преку тековно односно редовно известување на координативни состаноци и колегиуми на кои се презентира напредокот на планираните активности.

Ревизорското тело одговорно го води процесот на управување со јавните финансии преку механизмите за буџетирање, распределба, трошење и отчетност. Отчетното управување со јавните финансии е од големо значење и во таа насока Ревизорското тело се грижи за ажурно навремено и точно споделување на информации.

Активности за спречување на корупцијата

Мерките за спречување на корупција ќе бидат во насока на унапредување на професионалноста и стручноста на вработените преку доследно почитување на законската и подзаконската регулатива и санкционирање на секаква форма на корупција во Ревизорското тело и тоа:

- Почитување на Уставот и законите
- Јакнење на интегритетот на вработените
- Почитување на воведените процедури за работа на работните процеси во Ревизорското тело
- Јакнење на контрола и надзор на јавните набавки
- Јакнење на принципите на отчетност и транспарентност во работењето на РТ
- Почитување на кодексот на етика за вработените како и кодексот за етичко однесување на членовите на Владата на РСМ и носителите на јавни функции именувани од страна на Владата на РСМ
- Преземање на дисциплински мерки против лица кои се однесуваат коруптивно, недозволиво, незаконито и неетичко

Заради јакнење на принципите на отчетност и транспарентност во работењето сите вработени како и именувани лица во Ревизорското тело не смеат да ги користат службените овластувања со цел стекнување лична корист и имаат обврска да се спротивставаат на секаква форма на корупција во рамки на Ревизорското тело. Во таа насока значајно е анализирање на ситуации кои може да доведат до потенцијален судир на интереси и корупција при вршење на службени работи и задачи и потребно е навремено преземање мерки за отстранување на можност за судир на интереси и корупција.

Во насока на поголема транспарентност, РТ и понатаму ќе продолжи со објавување на веб страницата, навремени и релевантни информации поврзани со неговата работа.

Главен ревизор за ИПА

Адем Цури, ОДР, СИИ, ОС